

32 Transformacja ustrojowa i III Rzeczpospolita

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku.

Uczeń:

- 2) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;
- 3) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji, porównuje rozwiązanie tych kwestii u naszych sąsiadów (Czechosłowacja, Niemcy);
- 4) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej;
- 6) ocenia znaczenie i skutki katastrofy smoleńskiej 10 kwietnia 2010 roku dla państwa polskiego.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: XII 1990, 27 X 1991, VI 1992, X 1992, IV 1997, V 1997, 1999, 2000, 2005, 2007, IV 2010, 2015
- postaci: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Stanisława Tymińskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Jana Olszewskiego, Hanny Suchockiej, Waldemara Pawłaka, Aleksandra Kwaśniewskiego, Józefa Oleksego, Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego Buzka, Mariana Krzaklewskiego, Leszka Millera, Andrzeja Leppera, Jana Marii Rokity, Marka Belki, Lecha Kaczyńskiego, Donalda Tuska, Kazimierza Marcinkiewicza, Bronisława Komorowskiego, Andrzeja Dudy
- partie działające w Polsce w latach 1990–2015
- premierów Polski urzędujących w latach 1990–2015
- prezydentów Polski urzędujących w latach 1990–2015
- reformy wprowadzone za rządów Buzka
- podstawowe zasady wprowadzone w konstytucji w 1997 r.

ROZUMIE

- pojęcia: dekomunizacja, lustracja, Instytut Pamięci Narodowej, afera Rywina, konstruktywne wotum nieufności
- powody zwycięstwa Lecha Wałęsy w wyborach prezydenckich w 1990 r.
- przyczyny konfliktu w „Solidarności” w 1990 r.

- powody przegłosowania wotum nieufności dla rządu Olszewskiego
- przyczyny tworzenia koalicji w latach 1990–2015

POTRAFI

- wskazać najważniejsze afery polityczne w latach 1990–2015
- omówić poszczególne rządy w latach 1990–2015
- ocenić politykę poszczególnych premierów i prezydentów w latach 1990–2015

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji (*Dowiem się, jak przebiegała w Polsce transformacja ustrojowa*).

II. ROZWINIĘCIE

Prosimy uczniów, aby przypomnieli, co wiedzą o wyborach czerwcowych. Zadajemy pytania:

- › Dlaczego się mówi, że wybory czerwcowe w 1989 r. nie były w pełni wolne?
- › Kto został premierem, a kto prezydentem w 1989 r.?
- › Przez kogo został wybrany prezydent?

Wyświetlamy film *Pierwsze powszechne wybory na urząd Prezydenta RP (1990)*. ▶
Podczas oglądania uczniowie wykonują zadania w karcie pracy. ▶

Polecamy uczniom, aby zapoznali się z treścią podrozdziałów *Wybory prezydenckie w 1990 r.* (s. 374–375) oraz *Pierwsze wolne wybory do sejmu (1991) i rząd Olszewskiego* (s. 375–376), a następnie odpowiedzieli na pytania:

- › Dlaczego Tadeusz Mazowiecki podał się do dymisji?
- › Jaką partię utworzył Tadeusz Mazowiecki?
- › Kto został premierem po dymisji Mazowieckiego?
- › Kiedy odbyły się pierwsze wolne wybory do sejmu?
- › Jakie partie startowały w wyborach?

Wyświetlamy dane dotyczące wyników wyborów. Można przedstawić tabelę opublikowaną w części C „ZESTAWIENIE” *Obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej* ▶ lub zestawienia opublikowane na stronie Wikipedii. ▶

Warto zestawienia te przeanalizować pod kątem rozdrobnienia partii politycznych w polskim sejmie.

Możemy również wyświetlić film prezentujący audycje i spoty wyborcze partii z 1991 r. ▶
(np. od 0:47 do 2:00, od 4:30 do 7:20, od 7:55 do 10:20, od 10:29 do 14:35, od 14:39 do 15:45, od 25:19 do 26:30, od 26:40 do 29:20, od 29:56 do 33:25). Warto wówczas zapytać uczniów:

- › Jakie treści pojawiały się w audycjach?
- › Na jakie problemy zwracali uwagę kandydaci? Jakie obietnice składali?
- › Jak kreowano wizerunek partii?
- › Jakie są różnice między spotami z 1991 r. a dzisiejszymi spotami wyborczymi?

Wskazujemy, że po wyborach rząd utworzył Jan Olszewski, który musiał zbudować koalicję. Pytamy uczniów:

- › Które partie utworzyły koalicję?
- › Czym jest lustracja?

- › Jakie było stanowisko koalicji, a jakie sejmu wobec lustracji?
- › Jakie były konsekwencje podejścia rządu Olszewskiego do lustracji?

Dzielimy klasę na grupy, wręczamy instrukcje. ►

Grupa I

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Rząd Hanny Suchockiej i mała konstytucja* (s. 376–377) zdajcie relację z rządów Hanny Suchockiej.

Grupa II

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Rządy koalicji SLD–PSL* (s. 377–379) zdajcie relację z rządów SLD–PSL.

Grupa III

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Nowa konstytucja (1997)* (s. 379) zdajcie relację z prac nad konstytucją, jej uchwalenia w 1997 r. oraz zawartej w niej treści.

Grupa IV

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Rząd Buzka i jego reformy* (s. 380–381) zdajcie relację z reform przeprowadzonych przez rząd Jerzego Buzka.

Grupa V

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Drugie rządy lewicy* (s. 381–382) zdajcie relację z drugich rządów lewicy.

Grupa VI

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Pierwsze rządy PiS* (s. 382–383) zdajcie relację z pierwszych rządów PiS.

Grupa VII

Wcielcie się w rolę dziennikarzy i na podstawie lektury podrozdziału *Rządy koalicji PO–PSL* (s. 383–384) zdajcie relację z rządów koalicji PO–PSL.

ALTERNATYWA

Zespoły mogą przygotować relacje w formie filmu z wykorzystaniem aplikacji [CupCut](#). Po wykonaniu zadania grupy przedstawiają na forum klasy efekty swojej pracy.

III. PODSUMOWANIE

Uczniowie uzupełniają kartę pracy, ► wymieniając plusy i minusy poszczególnych rządów.

METODY KONTROLI

Uczniowie odpowiadają na pytania:

1. Jak nazywali się prezydenci, którzy sprawowali władzę w latach 1990–2015?
2. Za rządów którego premiera doszło do sporu o lustrację?
3. Za rządów którego premiera uchwalono konstytucję w 1997 r.?
4. Za rządów którego premiera uchwalono małą konstytucję?
5. Jak nazywali się premierzy stojący na czele rządów koalicji SLD–PSL?
6. Jakie reformy wprowadzono, gdy szefem rządu był Jerzy Buzek?
7. Co przyczyniło się do upadku rządu Millera?
8. Kto był premierem za pierwszych rządów PiS?

9. Z kim PiS tworzył koalicję w latach 2005-2007?
10. Co doprowadziło do przedterminowych wyborów w 2007 r.?
11. Co przyczyniło się do wygranej Andrzeja Dudy w wyborach prezydenckich w 2015 r.?
12. Kto był premierem Polski w latach 2007–2015?

PRACA DOMOWA

Opisz największy – według Ciebie – spór polityczny z lat 1990–2015. Uzasadnij swój wybór.